Talim Noktası.

5. Sınıf

Türkçe

İsmin Türleri; Büyük Harf ve Kesme İşareti Uygulamaları

3. Tema: Duygularımı Tanıyorum · Konu 03 · Konu Anlatımı

3. TEMA

İsmin türleri; büyük harf ve kesme işareti uygulamaları

Bu konuda neler var?

1 Okuyalım: Mavi Defter 4
2 Varlıkların Adları: Özel ve Cins, Somut ve Soyut 7
3 Tekil, Çoğul ve Topluluk İsimleri 11
4 Yazım ve Noktalama Köşesi 14
★ Konu Testi 17
★ Cevap Anahtarı 19

Bir kediyi gördüğümüzde ona “kedi” deriz; o kediye ad koymuşsak “Pamuk” diye seslenebiliriz. Kardaki ayak izlerini gözümüzle görür, ıhlamurun kokusunu burnumuzla alırız. Peki özlemi, merakı, sevinci hangi duyumuzla algılarız? Dildeki her varlığın ve kavramın bir adı vardır; ama bu adların hepsi aynı türden değildir. Bu konuda isimleri tür özelliklerine göre ayırmayı ve yazılarınızda yerinde kullanmayı öğreneceksiniz.

Bu konuda

- Özgün bir metni okuyacak, anlatıcının duygularını metindeki ipuçlarından bulacaksınız.
- İsimleri **özel isim - cins isim**, **somut isim - soyut isim** ve **tekil, çoğul, topluluk ismi** olarak ayıracaksınız.
- İsimleri tür özelliklerine uygun kullanarak duygularınızı anlatan bir yazı yazacaksınız.
- Büyük harf ve kesme işareti kurallarını yazılarınızda uygulayacaksınız.
- İsim türlerinin adları yazılı sınavda ölçülmez: Terimleri ezberlemeniz gerekmez, isimleri metinde fark edip yerinde kullanmanız yeterlidir. Konu testindeki bu konuyla ilgili sorular alıştırma içindir. Büyük harf ve kesme işareti kuralları yazılıda sorulabilir.

Anahtar kavramlar

isim · özel isim · cins isim · somut isim · soyut isim · tekil isim · çoğul isim · topluluk ismi · büyük harf · kesme işareti

Etkinlik 1

Ön değerlendirme: Ne biliyorum?

1. “kedi” ve “Pamuk” kelimelerinden hangisi büyük harfle başlar? Nedenini bir cümleyle yazınız.
2. “kar” ve “sevinç” kelimelerinden hangisini elinizle tutabilir ya da gözünüzle görebilirsiniz?
3. “kuş, kuşlar, sürü” kelimelerinden hangileri birden çok varlığı karşılar?
4. “ablam ankarada yaşıyor.” cümlesindeki yanlışları bulup düzeltiniz.

Notlarım

1 Okuyalım: Mavi Defter

Etkinlik 2

Okumadan önce

- Başlığı ve görseli inceleyiniz. Bir defterin duygularla ne ilgisi olabilir? Tahmininizi bir cümleyle yazınız.
- Metni sessiz okuyunuz. Okurken anlatıcının hangi duyguları yaşadığına dikkat ediniz.

★ MAVİ DEFTER

Babamın tayini çıkınca İzmir'den Erzurum'a taşındık. Yola çıktığımız sabah Ege Denizi'ne son kez baktım. İçimde adını koyamadığım bir ağırlık vardı. Annem, valizimin üstüne mavi kapaklı bir defter bıraktı:

— Bu senin duygu defterin, dedi. Ne hissedersen buraya yaz. Bir duygunun adını koyunca onu tanımak kolaylaşır.

İlk sayfaya tek bir kelime yazdım: özlem. Arkadaşlarımı, sokağımızdaki erik ağacını, akşamları balkonda içtiğimiz ıhlamuru özlüyordum.

Erzurum'a vardığımızda kar yağıyordu. Lapa lapa yağan kar dağları, damları, arabaları beyaza boyamıştı. Kedimiz Pamuk, taşıma çantasının kapağından burnunu uzatıp havayı kokladı. Ben de onun gibi her şeye bakıyordum. Defterime ikinci kelimeyi yazdım: merak.

Yeni okuldaki ilk günüm endişeyle başladı. Sınıfın kapısında bir süre durdum. İçeride yirmi dört öğrenci vardı ve hepsi bana bakıyordu. Öğretmenimiz Selim Bey beni sınıfa tanıttı. Arka sıradan bir kız gülümseyerek el salladı. Adı Defne'ydi.

Teneffüste Defne bana okulun bahçesini gezdirdi. Bahçenin köşesindeki çam ağaçlarının dallarında bir serçe sürüsü vardı. Kuşlar karların arasında yem arıyordu.

— Kışın onlara ekmek kırıntısı bırakıyoruz, dedi Defne. Sen de katılmak ister misin?

O akşam defterime iki kelime daha yazdım: endişe ve sevinç. Sonra biraz düşündüm ve altına küçük bir not ekledim: "Özlem gitmedi ama yanına başka duygular da geldi."

Hafta sonu Defne'nin ailesiyle birlikte Palandöken'e çıktık. Karlı yamaçlarda kayan kayakçılara uzun uzun baktım. Bir gün ben de öğreneceğim, diye düşündüm. Eve dönünce defterime yeni bir kelime ekledim: hayranlık. Sonra yazdığım kelimelere tek tek baktım: özlem, merak, endişe, sevinç, hayranlık. Hiçbirini elimle tutamıyor, gözümle göremiyordum ama hepsi oradaydı, içimde.

Annem haklıydı. Duyguların adını koymak, onları tanımanın ilk adımıydı.

Bu metin özgün olarak yazılmıştır.

Kelime köşesi

- **tayin:** Bir görevlinin çalıştığı yerin ya da görevinin değiştirilmesi.
- **ıhlamur:** Çiçekleri kurutularak çayı yapılan, güzel kokulu bir ağaç; bu ağacın çiçeklerinden yapılan sıcak içecek.
- **lapa lapa:** Kar için iri taneler hâlinde ve bol bol (yağmak).
- **hayranlık:** Bir kişiyi ya da bir şeyi çok beğenme, ona imrenerek bakma duygusu.

Etkinlik 3

Metinde ne yazıyor?

1. Anlatıcının ailesi nereden nereye taşındı?
2. Annesi anlatıcıya defteri neden verdi? Metinden bir kanıt yazınız.
3. Aşağıdaki tabloyu metne göre doldurunuz.

Defterdeki duygu	Anlatıcı bu duyguyu ne zaman yaşadı?
özlem	
merak	
endişe	
sevinç	

1. Anlatıcı defterine yazdığı notta ne demek istiyor?

Notlarım

Ne öğrendik?

1. Metindeki olayların sırasını 1'den 4'e kadar numaralandırınız: ( ) Defne'yle tanıştı. ( ) Palandöken'e çıktı. ( ) Erzurum'a vardı. ( ) Ege Denizi'ne son kez baktı.

2. Anlatıcı, duygularını neden "elimle tutamıyor, gözümle göremiyordum" diye anlatıyor?

3. Siz de yeni bir yere gittiğinizde neler hissettiniz? İki duygunun adını yazınız.

Notlarım

2 Varlıkların Adları: Özel ve Cins, Somut ve Soyut

Metinde “defter, kar, kedi, Pamuk, Erzurum, özlem, merak” gibi pek çok kelime okudunuz. Bu kelimelerin hepsi bir varlığı ya da kavramı karşılar.

Tanım İsim

Varlıkları, kavramları ve duyguları karşılayan kelimelere isim denir: defter, kar, Defne, Erzurum, özlem.

Özel isim ve cins isim

Dünyada pek çok kedi vardır ama “Pamuk” yalnızca anlatıcının kedisinin adıdır. Pek çok şehir vardır ama “Erzurum” yalnızca bir şehrin adıdır.

Tanım Özel isim ve cins isim

Tek bir varlığa verilen isme özel isim denir: Pamuk, Defne, Erzurum, Ege Denizi. Özel isimler büyük harfle başlar. Aynı türden bütün varlıkları karşılayan isme cins isim denir: kedi, kız, şehir, deniz.

Özel isim mi, cins isim mi?

	Özel isim	Cins isim
Hayvan	Pamuk	kedi
Kişi	Defne	kız
Şehir	Erzurum	şehir
Deniz	Ege Denizi	deniz
Dil	Türkçe	dil
Gezegen	Mars	gezegen

Aynı kelime bir cümlede özel isim, başka bir cümlede cins isim olabilir. Kelimenin tek bir varlığa ad olarak verilip verilmediğine bakarız.

- **Deniz** bugün okula gelmedi. (Bir kişinin adı: özel isim)
- **Deniz** bugün çok dalgalı. (Bütün denizleri karşılayan ad: cins isim)

Somut isim ve soyut isim

Karı gözümüzle görür, elimizle tutarız. Ihlamurun kokusunu burnumuzla alırız. Özlemi ise ne görebilir ne tutabiliriz; onu yalnızca içimizde hissederiz.

Tanım Somut isim ve soyut isim

Beş duyudan en az biriyle algılanabilen varlıkları karşılayan isimlere somut isim denir: kar, kedi, ses, koku. Duyularla algılanamayan, yalnızca zihnimizde ve gönlümüzde var olan kavramları karşılayan isimlere soyut isim denir: özlem, merak, cesaret, hayal.

Notlarım

Beş duyu testi

Duyu	Kendime sorarım	Somut isim örnekleri
Görme	Gözümle görebilir miyim?	bulut, kitap
İşitme	Kulağımla duyabilir miyim?	ses, gök gürültüsü
Koklama	Burnumla koklayabilir miyim?	koku, duman
Tatma	Dilimle tadabilir miyim?	bal, tuz
Dokunma	Elimle, tenimle hissedebilir miyim?	rüzgâr, kum
Hiçbir duyuyla algılanamıyorsa		**Soyut:** özlem, merak

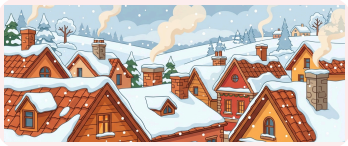
Bir ismin somut mu soyut mu olduğunu anlamak için kendimize şu soruyu sorarız: “Bunu görebilir, duyabilir, koklayabilir, tadabilir ya da dokunabilir miyim?” Cevap “evet” ise isim somuttur. Duygu bildiren isimlerin çoğu soyuttur: sevinç, korku, öfke, utanç, şaşkınlık, hayranlık.

PAMUK

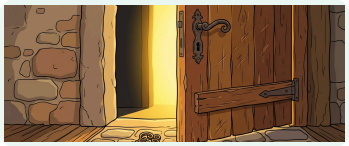
Tek bir kediye verilmiş addır: özel isim. Gözle görüldüğü için somuttur.

KAR

Bütün kar tanelerini karşılar: cins isim. Görülür ve dokunulur: somut.

MERAK

Hiçbir duyuyla algılanmaz, içimizde hissedilir: soyut isim.

Örnek 1: Metinden bulalım

Soru: “Kedimiz Pamuk, taşıma çantasının kapağından burnunu uzatıp havayı kokladı.” cümlesindeki isimleri bulup özel-cins ve somut-soyut olarak ayırınız.

Çözüm: Cümledeki isimler: kedi, Pamuk, taşıma çantası, kapak, burun, hava.

- **Pamuk** tek bir kedinin adıdır: özel isim. Diğerleri aynı türden bütün varlıkları karşılar: cins isim.
- Kedi, Pamuk, taşıma çantası, kapak ve burun gözle görülür: somut isim.
- **Hava** gözle görülmez ama nefes alırken ve rüzgâr esince onu hissederiz. Bu yüzden hava da somut bir isimdir.

Örnek 2: Aynı kelime, farklı tür

Soru: "Gül, bahçedeki gülleri suladı." cümlesinde "Gül" kelimesi iki kez kullanılmıştır. Her birinin türünü açıklayınız.

Çözüm: Cümlenin başındaki **Gül** bir kişinin adıdır; tek bir varlığa verildiği için özel isimdir ve büyük harfle yazılmıştır. "gülleri" kelimesindeki **gül** ise bütün gül çiçeklerini karşılar; cins isimdir. Kelimenin hangi türde olduğunu cümledeki görevi belirler.

Ne öğrendik?

1. "Defne teneffüste bana okulun bahçesini gezdirdi." cümlesindeki özel ve cins isimleri ayırınız.

2. Aşağıdaki isimleri somut ve soyut olarak ikiye ayırınız: rüzgâr, cesaret, kum, hayal, koku, umut.

3. "Irmak" kelimesini bir cümlede özel isim, bir cümlede cins isim olarak kullanınız.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde soyut bir isim vardır?
   A) Masadaki bardak kırıldı.
   B) Kapının zili çaldı.
   C) Yarışmayı kazanınca büyük bir gurur duydu.
   D) Bahçedeki çiçekler açtı.

Notlarım

3 Tekil, Çoğul ve Topluluk İsimleri

Metinde “Kuşlar karların arasında yem arıyordu.” ve “Dallarda bir serçe sürüsü vardı.” cümlelerini okudunuz. “kuşlar” ve “sürü” kelimelerinin ikisi de birden çok varlığı anlatıyor ama bunu farklı yollarla yapıyor.

Tanım Tekil, çoğul ve topluluk ismi

Tek bir varlığı karşılayan isme **tekil isim** denir: kuş, ağaç. “-lar, -ler” eki alarak birden çok varlığı karşılayan isme **çoğul isim** denir: kuşlar, ağaçlar. Ek almadığı hâlde birden çok varlığın oluşturduğu topluluğu karşılayan isme **topluluk ismi** denir: sürü, orman, sınıf, aile, takım, koro.

Biri, birkaçı, hepsi bir arada

Tekil isim		Çoğul isim		Topluluk ismi
ağaç	→	ağaçlar	→	**orman**
oyuncu	→	oyuncular	→	**takım**
şarkıcı	→	şarkıcılar	→	**koro**
gemi	→	gemiler	→	**filo**
asker	→	askerler	→	**ordu**

Topluluk isimleri de çoğul eki alabilir. Bu durumda birden çok topluluğu anlatırlar: “ormanlar” birden çok ormanı, “takımlar” birden çok takımı karşılar.

İsimleri yazılarımızda kullanırken türlerine dikkat ederiz:

- Sayı bildiren bir kelimeden sonra isim çoğul eki almaz: “üç kitap”, “yirmi dört öğrenci”.
- Topluluk ismi tek bir topluluğu anlattığı için cümlede genellikle tek bir varlık gibi kullanılır: “Takım maçı kazandı.” (“kazandılar” değil), “Koro şarkıya başladı.”

İsimlerin türleri

Örnek 3: İsimleri yerinde kullanalım

Soru: Aşağıdaki cümlelerde isimlerin kullanımındaki yanlışları bulup düzeltiniz.
“Kütüphaneden beş kitaplar aldım. Okulumuzun korosu yarın sahneye çıkacaklar.”

Çözüm: “beş kitaplar” sözünde sayıdan sonra isim çoğul eki almıştır. Doğrusu: “beş kitap”. “koro” bir topluluk ismidir; tek bir topluluğu anlattığı için “çıkacaklar” değil “çıkacak” denir. Doğrusu: “Okulumuzun korosu yarın sahneye çıkacak.”

Bağlantı: Soyut duyguları somutlaştırmak

Yazarlar soyut bir duyguyu okurun gözünde canlandırmak için onu somut bir varlığa benzetir: “Öfkesi bir yangın gibi büyüdü.”, “Sevinç, sabah güneşi gibi içimi ısıttı.” Yangın ve güneş somut varlıklardır. Bu benzetmeler sayesinde gözle görülmeyen bir duyguyu sanki görüyormuş gibi oluruz.

Notlarım

Etkinlik 4

Yazma görevi: Duygu defterimden bir sayfa

Yakın zamanda yaşadığınız bir olayı ve o olayda hissettiklerinizi anlatan bir defter sayfası yazınız.

1. Yaşadığınız olayı ve hissettiğiniz duyguları düşününüz.
2. Duygularınızı en az üç soyut isimle adlandırınız.
3. Olayın geçtiği yeri ve olaydaki kişileri özel isimlerle yazınız.
4. En az bir topluluk ismi ve iki çoğul isim kullanınız.
5. Bir duygunuzu somut bir varlığa benzeterek anlatınız.
6. Yazınızı büyük harf ve kesme işareti kurallarına göre gözden geçirip bir başlık koyunuz.

★ PUANLAMA ANAHTARI

Ölçüt	Tam (3)	Kısmen (2)	Henüz değil (1)
Duyguları adlandırma	En az üç duygu soyut isimlerle adlandırılmış	Bir iki duygu adlandırılmış	Duygu adlandırılmamış
İsim türleri	Özel, topluluk ve çoğul isimler yerinde kullanılmış	Bazı türler eksik ya da hatalı	İsimler türüne uygun kullanılmamış
Olay ve düzen	Olay ve duygular birbiriyle bağlantılı anlatılmış	Bazı bölümler kopuk	Anlatım dağınık
Yazım ve noktalama	Büyük harf ve kesme işareti doğru	Bir iki yanlış var	Çok yanlış var

Notlarım

4 Yazım ve Noktalama Köşesi

Özel isimleri yazarken iki kurala dikkat ederiz: Özel isimler **büyük harfle** başlar; özel isimlere getirilen ekler **kesme işaretiyle** ayrılır.

Tanım Büyük harf ve kesme işareti

Cümlenin ilk kelimesi ve özel isimler büyük harfle başlar. Kesme işareti (') bir noktalama işaretidir; bu konuda özel isimlere getirilen ekleri ayırmak için kullanılır: Erzurum'a, Defne'nin. Cins isimlere getirilen ekler kesmeyle ayrılmaz: şehre, kedinin.

Büyük harfle başlayan bazı özel isimler:

- Kişi adları, soyadları ve hayvanlara verilen adlar: Defne, Selim Bey, Pamuk.
- Millet, boy ve oymak adları: Türk, Japon, Oğuz.
- Dil ve lehçe adları: Türkçe, Japonca, Azerbaycan Türkçesi.
- Devlet adları: Türkiye Cumhuriyeti.
- Gezegen ve yıldız adları: Mars, Jüpiter, Kutup Yıldızı. Dünya, Güneş ve Ay kelimeleri gök cismi anlamında kullanıldığında büyük harfle başlar: "Ay, Dünya'nın çevresinde döner."
- Doğu ve batı sözleri bir yönü değil, bir kültürü ya da yaşayışı anlattığında büyük harfle başlar: Doğu kültürü, Batı edebiyatı. Yön bildirdiğinde küçük harfle yazılır: "Rüzgâr batıdan esiyor."

Kesme işareti: Özel isimlere getirilen ekler kesme işaretiyle ayrılır: Erzurum'a, Defne'nin, Pamuk'u, Jüpiter'e. Cins isimlere getirilen ekler ayrılmaz: şehre, kedinin, gezegene.

Ek geldi, kesme gerekli mi?

Kelime türü	Ek gelince	Doğru yazım
Özel isim: Erzurum	-a	**Erzurum'a** (kesme var)
Özel isim: Defne	-nin	**Defne'nin** (kesme var)
Cins isim: şehir	-e	**şehre** (kesme yok)
Cins isim: kedi	-nin	**kedinin** (kesme yok)
Dil adı: Türkçe	-yi	**Türkçeyi** (kesme yok)

Tuzağa düşme!

Türkçe, İngilizce gibi dil adları
"-ca, -ce" ekiyle oluşan dil adlarına getirilen ekler kesme işaretiyle ayrılmaz: Türkçeyi, Türkçenin, İngilizcede.

Örnek 4: Yanlışları düzeltelim

Soru: Aşağıdaki paragraftaki yazım yanlışlarını bulup düzeltiniz. "geçen yaz ailemle Kars'a gittik. Yolda japon turistlerle tanıştık. Onlara türkçe birkaç kelime öğrettik. Akşam teleskopla Jüpiterin uydularını izledik."

Çözüm: Cümle başı büyük harfle başlar: "Geçen". Millet adı büyük harfle başlar: "Japon". Dil adı büyük harfle başlar: "Türkçe". Gezegen adına gelen ek kesmeyle ayrılır: "Jüpiter'in".

Tuzağa düşme!

Yanılgı avı: İsimlerin türleri

- ✗ "Gözle görülmeyen her şey soyuttur." → ✓ Ses, koku, hava ve rüzgâr başka duyularla algılandığı için **somuttur**.
- ✗ "Topluluk isimleri -lar, -ler eki alır." → ✓ Topluluk isimleri **ek almadan** birden çok varlığı karşılar: sürü, orman, takım.
- ✗ "Bir kelime ya özel isimdir ya cins isim, bu hiç değişmez." → ✓ Türü cümle belirler: **Deniz** okula gelmedi. / Deniz çok dalgalı.
- ✗ "Üç kitaplar aldım." → ✓ Sayıdan sonra isim **çoğul eki almaz**: "Üç kitap aldım."
- ✗ "Türkçe'yi çok seviyorum." → ✓ Dil adlarına getirilen ekler **kesmeyle ayrılmaz**: "Türkçeyi".

Ne öğrendik?

1. “ablam ankarada japonca öğreniyor.” cümlesini yazım kurallarına göre düzeltiniz.

2. “Defneyle birlikte Palandökene çıktık.” cümlesinde kesme işareti gereken kelimeleri düzelterek yazınız.

3. “Türkçenin” ve “Türkçe’nin” yazımlarından hangisi doğrudur? Nedenini açıklayınız.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlışı vardır?
   A) Erzurum’a kar yağdı.
   B) Kediye süt verdik.
   C) Gece gökyüzünde mars parlıyordu.
   D) Japonca öğrenmek istiyorum.

Notlarım

Konu Testi

✓ Ne öğrendik?

Aşağıdaki soruları dikkatle okuyunuz. Her sorunun doğru seçeneğini işaretleyiniz.

1. Bir öğrenci gezi notlarını şöyle yazdı: “Trabzon’dan ayrılırken yağmur başlamıştı. Karadeniz’in serin havası camdan içeri doluyordu. Yol arkadaşım Tuna bana şarkılar söyledi.” Bu notlarda aşağıdaki isimlerden hangisi cins isimdir?

A) yağmur
B) Trabzon
C) Karadeniz
D) Tuna

2. Duyu panosuna gözle, kulakla, burunla, dille ya da deriyle algılanabilen isimler yazılmıştır. Bir isim bunların hiçbiriyle algılanamadığı için panoya yazılmamıştır. Panoya yazılmayan isim aşağıdakilerden hangisidir?

A) tuz
B) çakıl
C) güven
D) bulut

3. Okul voleybol takımımız şenlikte finale kaldı. Maçı izlemeye gelen öğrenciler tribünü doldurdu. Hakem son düdüğü çaldığında herkes ayağa kalktı. Bu parçada geçen isimlerden hangisi topluluk ismidir?

A) öğrenciler
B) takım
C) tribün
D) hakem

4. “Yarışmanın sonuçları açıklanırken içimi tatlı bir heyecan kapladı. Adımı duyunca sevincimden yerimde duramadım.” Bu metinde duyguları karşılayan soyut isimler aşağıdakilerin hangisinde birlikte verilmiştir?

A) yarışma, sonuç
B) ad, yer
C) iç, ad
D) heyecan, sevinç

5. Ceylan, sınıfıyla gittiği hayvanat bahçesinde en çok ceylanları izledi. Çektiği ceylan fotoğrafı, Ceylan’ın adıyla sınıf panosuna asıldı. Parçadaki “Ceylan” ve “ceylan” kelimeleri için aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

A) İkisi de özel isimdir.
B) İkisi de cins isimdir.
C) “Ceylan” özel isim, “ceylan” cins isimdir.
D) “Ceylan” cins isim, “ceylan” özel isimdir.

6 Sınıf panosuna şu not asıldı: “Sınıfça ilçe kütüphanesine gittik. Kütüphaneci Ayşe Hanım bize Ömer Seyfettin’in hikâye kitaplarını gösterdi. Dönüşte okul’un bahçesinde Duman adlı köpeğimizi besledik.” Bu notta aşağıdaki düzeltmelerden hangisi yapılmalıdır?

A) “Hanım” kelimesi küçük harfle yazılmalıdır.
B) “okul’un” kelimesindeki kesme işareti kaldırılmalıdır.
C) “Ömer Seyfettin’in” sözündeki kesme işareti kaldırılmalıdır.
D) “Duman” kelimesi küçük harfle yazılmalıdır.

KENDİME NOT

Bu konuda	Evet	Kısmen	Henüz değil
Okuduğum metinde kişilerin duygularını ipuçlarından bulabiliyorum.			
Özel isimleri ve cins isimleri ayırt edebiliyorum.			
Somut ve soyut isimleri beş duyu testiyle ayırabiliyorum.			
Tekil, çoğul ve topluluk isimlerini yazılarımda yerinde kullanabiliyorum.			
Büyük harf ve kesme işareti kurallarını uygulayabiliyorum.			

Notlarım

Cevap Anahtarı

Ön Değerlendirme

1. “Pamuk” büyük harfle başlar; çünkü tek bir kedinin adıdır, yani özel isimdir. “kedi” cins isimdir.
2. “kar” gözle görülür ve elle tutulur. “sevinç” ise duyularla algılanmaz, içimizde hissedilir.
3. “kuşlar” (çoğul eki almış) ve “sürü” (ek almadan birden çok kuşu karşılar).
4. “Ablam Ankara’da yaşıyor.” (cümle başı ve özel isim büyük harfle başlar, ek kesmeyle ayrılır)

1. Okuyalım: Mavi Defter

1. 3, 4, 2, 1.
2. Duygular eşya gibi tutulamaz ya da görülemez; yalnızca içimizde hissedilir.
3. Kişisel cevap. Örnek: merak, heyecan.

2. Varlıkların Adları: Özel ve Cins, Somut ve Soyut

1. Özel isim: Defne. Cins isimler: teneffüs, okul, bahçe.
2. Somut: rüzgâr, kum, koku. Soyut: cesaret, hayal, umut.
3. Örnek: Irmak bana bir resim çizdi. (özel isim) / Köyün ortasından bir ırmak geçiyor. (cins isim)
4. **C.** “gurur” duyularla algılanamaz; soyut bir isimdir.

4. Yazım ve Noktalama Köşesi

1. “Ablam Ankara’da Japonca öğreniyor.”
2. Defne’yle, Palandöken’e.
3. “Türkçenin” doğrudur. “-ca, -ce” ekiyle oluşan dil adlarına getirilen ekler kesmeyle ayrılmaz.
4. **C.** Gezegen adları büyük harfle başlar: “Mars”.

Konu Testi

1. **A.** “yağmur” aynı türden bütün varlıkları karşılayan cins isimdir; Trabzon, Karadeniz ve Tuna tek bir yere ya da kişiye verilmiş özel isimlerdir.
2. **C.** “güven” hiçbir duyuyla algılanamayan soyut bir isimdir; tuzu dilimizle, çakılı elimizle ve gözümüzle, bulutu gözümüzle algılarız.

3 **B.** “takım” ek almadan birden çok oyuncuyu karşılayan topluluk ismidir; “öğrenciler” ise “-ler” eki almış çoğul isimdir.

4 **D.** Heyecan ve sevinç duygu bildiren soyut isimlerdir; “yarışma”, “sonuç”, “ad”, “yer” ve “iç” bu metinde bir duyguyu karşılamaz.

5 **C.** Öğrencinin adı olan “Ceylan” tek bir kişiye verildiği için özel isimdir; hayvanın adı olan “ceylan” ise aynı türden bütün hayvanları karşılayan cins isimdir.

6 **B.** “okul” cins isimdir; cins isimlere getirilen ekler kesmeyle ayrılmaz: “okulun”. “Ayşe Hanım” ve “Duman” özel isim olduğu için büyük harfle başlar; “Ömer Seyfettin’in” sözünde özel isme gelen ek doğru biçimde kesmeyle ayrılmıştır.

Notlarım